

Evaluatie van de Rekenkamercommissie (Rkc) Dalfsen 2018 – 2021

1. Onderzoeksprogramma

De Rkc wil onderzoek doen naar onderwerpen, waar de gemeenteraad “behoefte” aan heeft en heeft daarom het Presidium gevraagd naar onderwerpen, die het Presidium relevant acht. Op 30 januari 2019 heeft de voorzitter van de Rkc de bespreking van het presidium bij dit agendapunt bijgewoond. Ter voorbereiding werd door de Rkc een overzicht gemaakt van de al eerder genoemde onderwerpen. In deze bespreking zijn ook een aantal “nieuwe” onderwerpen genoemd. Het presidium heeft desgevraagd ook enige mate van prioriteitstelling aangegeven. Ook is er overleg geweest met de controller van de gemeente Dalfsen om te voorkomen, dat zowel de controller als de Rkc dezelfde onderwerpen gaan onderzoeken.

Op basis van de eigen lijst met onderwerpen en verkregen nieuwe punten heeft de Rkc een “onderzoeksprogramma voor de periode 2019-2021” opgesteld. Deze nieuwe onderzoeken zullen worden uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau.

In dit onderzoeksprogramma is opgenomen, dat in deze raadsperiode ook wordt onderzocht of de aanbevelingen in de vier rapporten van de Rkc uit de vorige raadsperiode zijn uitgevoerd, de zogenaamde “doorwerkingsonderzoeken”. Voor deze “doorwerkingsonderzoeken” heeft de Rkc er voor gekozen, dat die door de Rkc zelf, in de persoon van de voorzitter, worden gedaan.

2. Uitgevoerde nieuwe onderzoeken

In deze raadsperiode zijn twee nieuwe onderzoeken en vier kleinere doorwerkingsonderzoeken uitgevoerd. In de bijlage is een samenvatting van de uitkomsten van deze onderzoeken opgenomen. Tevens is daar de vindplaats van de betreffende rapporten vermeld.

2a. Effectiviteit van het subsidiebeleid

Het onderzoek heeft zich gericht op het vergroten van het inzicht van de gemeenteraad in de werking en de effectiviteit van het subsidiebeleid. Het rapport (medio 2020) bevat 13 conclusies en 8 aanbevelingen. Ten aanzien van de belangrijkste aanbevelingen constateren wij, dat in mei 2021 in de commissievergadering een nieuwe Kadernota Subsidiebeleid vastgesteld (invulling van aanbeveling 1). Ten aanzien van aanbeveling 2 is een actualisatie van de Algemene Subsidieverordening is besproken in de raadscommissie van 17 januari 2022, Na definitieve vaststelling van deze actualisatie is ook voldaan aan aanbeveling 2.

2b. Kulturhusen

De conclusie was, dat de huidige kaders nog stammen uit de tijd dat de meeste Kulturhusen in oprichting waren. Deze kaders zijn deels niet meer van toepassing. Daarnaast zijn ze niet concreet genoeg om de effectiviteit van Kulturhusen te kunnen monitoren en eventueel bij te sturen. Het rapport (september 2021) heeft vier aanbevelingen voor de gemeenteraad en ook vier aanbevelingen voor het college.

3. Doorwerkingsonderzoeken

In de “Evaluatie Rkc 2014-2018” heeft de Rkc gesignaleerd, dat enige tijd na het uitbrengen van de rapporten van vier onderzoeken niet is gekeken of de aanbevelingen in die rapporten zijn uitgevoerd. Dat heeft geleid tot vier doorwerkingsonderzoeken, waarin is nagegaan in hoeverre de aanbevelingen uit de oorspronkelijke onderzoeken door de organisatie zijn opgevolgd. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door de voorzitter van de Rkc.

Het betreft de volgende doorwerkingsonderzoeken:

- Grondexploitaties
- Dalfsen en intergemeentelijke samenwerking

- Handhaving en evenementen
- Inhuur van personeel

Bij de raadsbesluiten ten aanzien van de doorwerkingsonderzoeken is het college verzocht uitvoering te geven aan de aanbevelingen en hierover aan de raad te rapporteren. In de bijlage is een overzicht opgenomen van deze doorwerkingsonderzoeken.

3. Beoordeling door de Rkc van een aantal aspecten

3a. Heeft de Rkc voldoende rekening houden met de prioriteiten, die door het Presidium van de raad van Dalfsen zijn aangegeven?

De Rkc heeft aan het begin van de raadsperiode 2018-2022 een (voorlopige) "longlist" gemaakt, waarin mogelijke onderwerpen van onderzoek zijn opgenomen.

Eén van de criteria van de Rkc voor het selecteren van onderwerpen voor een onderzoek is, dat zij onderzoek wil doen naar onderwerpen, waar behoefte aan is. Op 30 januari 2019 is de voorzitter van de Rkc 'even aangeschoven' bij het presidium van de raad van Dalfsen. De vraag was, welke onderwerpen het presidium zelf had en welke onderwerpen van het meeste belang werden geacht. Op basis daarvan heeft de Rkc in april 2019 het onderzoeksprogramma voor de periode 2019-2021 vastgesteld.

Op de "groslijst" van mogelijke onderwerpen stonden negen onderwerpen. In het "onderzoeksprogramma 2019-2021" (zie bijlage) zijn de onderwerpen "gewogen" en in volgorde van uitvoering geplaatst. Er is ook overleg geweest met de concern-controller van de gemeente Dalfsen om te voorkomen, dat de Rkc en de controller onderzoeken naar dezelfde onderwerpen zouden doen. Drie onderwerpen bleken al door de organisatie opgepakt te worden.

Conclusie: De onderzoeken hebben betrekking op onderwerpen, die bij het Presidium een hoge prioriteit hadden

3b. Aanpak van nieuwe onderzoeken en selectie van de onderzoeksbureaus

Voor een nieuw onderzoek zoeken we op het internet naar onderzoeken over ons komende onderwerp. Dat kunnen bureaus zijn, maar ook rekenkamercommissies, die zelf het onderzoek doen. Bij het subsidiebeleid vonden we bijvoorbeeld 17 onderzoeken van vijf verschillende bureaus en twee van de betreffende Rkc's zelf. Op basis van een aantal van deze "voorbeelden" kijken we naar de onderzoeksvragen en kijken we naar de aanpak van de verschillende bureaus. Op basis van deze kennis stellen wij de onderzoeksvragen op en worden een drietal bureaus geselecteerd (niet altijd dezelfde). Vervolgens nodigen we die drie bureaus uit voor een omschrijving van hun aanpak en de opgave van het bedrag waarvoor ze het onderzoek uitvoeren. Voor het verlenen van de opdracht geldt, dat wij - indien de prijs binnen ons budget blijft - de opdracht zullen gunnen aan de aanbieder die ons inziens de beste aanpak en de financieel meest gunstige offerte heeft ingezonden, tenzij wij de kwaliteit van de offerte en/of de voorgestelde aanpak onvoldoende vinden. Wij hebben wel gemerkt, dat sommige bureaus een behoorlijk stuk duurder zijn dan andere (met name door het uurtarief), waardoor ze de opdracht niet krijgen. Die worden dus niet of minder gevraagd voor het uitbrengen van een offerte.

3c. Zijn de juiste onderzoeksvragen gesteld?

Voor de doorwerkingsonderzoeken was de vraag: "In hoeverre zijn de aanbevelingen uit de onderzoeken van de Rkc in de periode 2014 – 2018 door de organisatie opgevolgd."

Bij het door BMC uitgevoerde onderzoek "effectiviteit van het subsidiebeleid" was de hoofdvraag "Hoe effectief is het subsidiebeleid van de gemeente Dalfsen in relatie tot beoogde maatschappelijke effecten?"

Het door Pro Facto uitgevoerde onderzoek naar de Kulturhusen had tot doel de gemeenteraad inzicht te geven in de werking en de effectiviteit van de Kulturhusen in de gemeente Dalfsen en waar nodig aanbevelingen te doen ter verbetering. De vraag die in het onderzoek centraal stond luidde als volgt: “Zijn de met de realisering van deze Kulturhusen beoogde doelen behaald?”

Voor zover de Rkc kan nagaan, waren dit de juiste vragen, die konden leiden tot een goed onderzoek, dat een “nuttig” antwoord kan opleveren. Door de aanwezigheid van raadsleden in de commissie waren de onderzoeksvragen goed afgestemd op datgene wat in de raad leeft.

3d. Waren de rapporten van de externe onderzoekers van voldoende kwaliteit?

In alle gevallen is het concept-rapport besproken in het overleg van de Rkc en de externe onderzoekers. Daarbij zijn lacunes, onduidelijkheden of (soms) onjuistheden aan de orde gesteld. Na aanpassing heeft de Rkc de rapporten van voldoende kwaliteit geacht en ze voor zijn verantwoordelijkheid genomen.

3e. Heeft elk rapport voldoende handvatten gegeven aan de organisatie om (indien nodig) verbeteringen aan te brengen?

In de rapporten van de nieuwe onderzoeken (zie punt 2) is een normenkader opgenomen, waaraan de praktijk is getoetst. Dit normenkader geeft de gewenste situatie aan. De afwijkingen ten opzichte van dit normenkader zijn in de rapportages aangegeven. Daarmee is - volgens de Rkc - duidelijk op welke punten verbeteringen kunnen worden aangebracht.

3f. Medewerking van de organisatie

Bij sommige onderzoeken (bijv. inhuur van personeel en adviseurs) moet de organisatie veel gegevens aanleveren. En dat vaak in een redelijk korte termijn (op basis van het vooraf bepaalde tijdschema). De Rkc heeft in alle onderzoeken ervaren, dat de organisatie z'n best doet om de gegevens tijdig aan te leveren. Van de externe onderzoekers hebben we ook begrepen, dat de organisatie op een goede wijze heeft meegewerkt. De medewerkers hebben ook heel open gecommuniceerd met de onderzoekers.

In dit verband moet ook de noodzakelijke en intensieve ondersteuning van de Rkc door de griffie worden genoemd. Het varieert per onderzoek. Het gaat daarbij bijv. om binnen de organisatie na te gaan, welke betrokken medewerkers/ bestuurders/burgers of verenigingen op basis van hun betrokkenheid geïnterviewd kunnen/zullen worden in een onderzoek, het maken van afspraken voor de onderzoekers met de te interviewen interne en externe personen, het regelen van een vergaderzaal dan wel de digitale verbinding voor het overleg van de Rkc. Ondersteuning door de griffie is noodzakelijk.

4. Opvolging van de aanbevelingen van de onderzoeken

In 2019 heeft de voorzitter van de Rkc gesproken met de toenmalige concern-controller. Zij deed ook zelf een aantal onderzoeken. Voorkomen moest worden, dat de Rkc onderzoek zou doen naar dezelfde onderwerpen. In het gesprek kwam naar voren, dat zij een lijst had met actiepunten uit haar vorige onderzoeken. Regelmatig vroeg zij bij de betreffende afdeling naar de stand van afdoening.

Op die lijst zou ze ook de actiepunten van nieuwe onderzoeken (dus vanaf 2019) van de Rkc opnemen. Navraag leert, dat de aanbevelingen van de Rekenkameronderzoeken twee keer per jaar door concerncontrol worden gemonitord op opvolging van die aanbevelingen. Deze monitor wordt twee keer per jaar aan het college aangeboden. Het is goed dat de raad ook op de hoogte blijft van de opvolging van de aanbevelingen van de onderzoeken van de Rkc (subsidies en kulturhusen en de nog resterende punten van de doorwerkingsonderzoeken).

5. Feedback uit de organisatie

Recent is aan de gemeentesecretaris mevr. Van Geffen en loco-secretaris Van de Woude gevraagd om feedback op de activiteiten van de Rkc. Het overleg tussen de griffie en de ambtelijke organisaties verloopt over het algemeen vlekkeloos. Bij een nieuw onderzoek worden documenten etc. opgevraagd. Vaak is er maar een korte termijn voor de aanlevering van gevraagde (beleids-)stukken. Dat leidt tot extra werkdruk. Als het in een vroegtijdig stadium wordt aangekondigd, kan er rekening mee worden gehouden. De samenwerking met externe onderzoekers en de voorzitter van de Rkc verloopt goed. De organisatie vertaalt de gerichte acties en gaat actief met de aanbevelingen aan de slag. De aanbevelingen uit de onderzoeken maken de organisatie scherper.

6. Eerder genoemde onderwerpen die nog niet tot een onderzoek hebben geleid

In het onderzoeksprogramma 2019-2021 zijn de in 2019 genoemde onderwerpen bekeken op uitvoerbaarheid en urgentie. Toetssteen waren de richtinggevende criteria, die in artikel 6, lid 3 van de Verordening rekenkamercommissie Dalfsen zijn opgenomen: Die criteria zijn:

- a. kunnen toetsen op effectiviteit van beleid en/of efficiency van de uitvoering en/of de rechtmatigheid;
- b. het onderwerp moet bestuurlijk relevant zijn;
- c. het gemeentebestuur moet van de uitkomsten kunnen leren;
- d. de betrokkenheid van het gemeentebestuur bij het onderwerp dient substantieel en aanwijsbaar te zijn;
- e. het onderwerp dient betrekking te hebben op een (deels) afgerond beleidsterrein, waarbij de relatie met de doelen en gewenste resultaten uit de toekomstvisie en het meerjarenprogramma gelegd kan worden.

De in 2019 genoemde onderwerpen, die voldoen aan deze criteria en die nog niet tot een onderzoek hebben geleid zijn:

- minima effect rapportage;
- sociaal domein
- hoe wordt de lokale democratie ervaren.

7. Samenstelling van de Rkc

De Rkc bestaat uit een externe voorzitter en drie leden van de Gemeenteraad. Dit functioneert goed. De voorzitter heeft –net als in de vorige raadsperiode- in deze periode niets gemerkt van ‘partijdigheid’. Zoals bij punt 1 gesteld, zijn de onderwerpen gekozen uit de prioriteiten, die door het Presidium zijn aangegeven. Er was geen sprake van ‘partijpolitieke inkleuring’ van de vraagstelling of van de aanbevelingen.

Bij het opstellen van de beschrijving van de situatie en van de onderzoeksvragen is de kennis van de situatie en van ‘wat er ten aanzien van het onderwerp leeft onder raadsleden van groot belang. Daardoor kan het onderzoek specifiekere worden gericht op de punten, waarover bij de raad vragen leven. Ook bij de bespreking van de concept-uitkomsten met het onderzoeksbureau beoordelen de raadsleden of de conclusies en aanbevelingen in de rapportage goed ingaan op de vragen die bij de raad leven. De aanwezigheid van raadsleden in de Rkc versterkt het functioneren van de Rkc.

8. Personele bezetting van de commissie

De commissie bestaat uit drie raadsleden en een externe voorzitter. Mevr. Lassche en voorzitter Smit zijn in 2014 benoemd en op 23 mei 2018 opnieuw benoemd. Op 23 mei 2018 heeft de raad ook de heren Dankelman en Veldhuis benoemd tot lid van de Rkc. Deze benoemingen gelden voor de raadsperiode 2018-2022. Op 24 september heeft de heer Dankelman afscheid genomen als raadslid. Daarmee stopte hij ook als lid van de Rkc. Op 24 september 2018 heeft de raad de heer Ellenbroek benoemd tot lid van de Rkc.

9. Financiële verantwoording

Budgetoverzicht rekenkamercommissie 2018-2021

	Begroting	Wijziging	Budget	Kosten	Onderzoek	Voorzitter	NVRR
2018	13.080	-5.000	8.080	1.113	0	1.113	0
2019	13.080		13.080	9.377	2.952	6.055	370
2020	13.080		13.080	13.258	6.888	5.990	380
2021	13.080		13.080	19.339	16.105	2.849	385

Budget

Het beschikbare budget is sinds 2013 niet verhoogd of geïndexeerd. Het budget dient ter dekking van kosten voor het uitvoeren van onderzoeken en de vergoeding voor de voorzitter. Sinds 2019 ontvangen raadsleden, die lid zijn van de commissie een wettelijke toelage. Deze wordt gefinancierd uit het raadsbudget en gaat niet ten laste van het RKC budget.

Kosten

Vanwege de start van de nieuwe raadsperiode en het opstellen van het onderzoeksprogramma is het budget in 2018 en 2019 slechts deels benut.

De onderzoekskosten betreffen de genoemde onderzoeken naar de effectiviteit van het subsidiebeleid en naar de kulturhusen. De vergoeding voor de voorzitter bestaat uit een vergoeding voor gemaakte uren en reiskosten. Deze is in de jaren 2019-2021 hoger dan in de periode daarvoor, omdat de RKC de keuze heeft gemaakt de doorwerkingsonderzoeken zelfstandig uit te voeren en daarmee kosten te besparen. Sinds 2019 is de RKC lid van de Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVRR). De jaarlijkse contributie gaat ten laste van het budget.

Conclusie

In de evaluatie over 2014-2018 werd geconcludeerd dat het budget net aan voldoende was voor jaarlijkse uitvoering van één onderzoek. In 2018-2021 zijn twee externe onderzoeken en vier doorwerkingsonderzoeken uitgevoerd. Bij een gelijkblijvend ambitieniveau betekent dit dat het budget inmiddels te krap is. De RKC adviseert de raad het onderzoeksbudget voor de nieuwe raadsperiode te verhogen met € 3.000, zodat jaarlijks een onderzoek kan worden uitgevoerd.

10. Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande evaluatie komt de Rkc tot de volgende aanbevelingen:

- a. Behoud de samenstelling van de Rkc met een externe voorzitter en raadsleden;
- b. Behoud de huidige werkwijze met gebruikmaking van verschillende onderzoeksbureaus;
- c. Stem de onderzoeksonderwerpen tijdig af met de raad en de organisatie;
- d. Zorg dat de Rkc de komende raadsperiode snel met haar werkzaamheden kan beginnen;
- e. Zet de ingezette lijn van onderzoek doen naar de opvolging van de aanbevelingen uit gedane onderzoeken voort;
- f. Verhoog het budget voor de Rkc.

De Rekenkamercommissie,

dhr. J. Smit, voorzitter;

mevr. Lassche-Visscher, benoemd door de gemeenteraad;

dhr. H. Ellenbroek, benoemd door de gemeenteraad;

dhr. G.J. Veldhuis, benoemd door de gemeenteraad.